

39,4%

mājsaimniecību 2020. gadā ēdiena gatavošanai izmantoja elektroenerģiju, 28,7% – dabasgāzi, 19,8% – sašķidrīnāto naftas gāzi. Savukārt malku izmantoja 12,1% mājsaimniecību, rāda Centrālās statistikas pārvaldes dati.

KRIEVIJAS uzbrukums Ukrainai netieši ietekmēs Latvijas mājokļu tirgu, uzskata Swedbank un skaidro: «Gan pieprasījums, gan piedāvājums vājināsies. Nervozā gaisotne mazina vēlmi un iespējas šobrīd iegādāties īpašumu. Jauno mājokļu rezervāciju aktivitāte atslābs. Turklāt saasināsies piegādes ķēžu pārrāvumi, pietrūks celtniecības materiālu, un būvniecības izmaksas augs.»

sleja

Digitālās prasmes kā risinājums

Edgars Čerkovskis*

GAN Latvija, gan citas valstis saskaras ar pedagogu trūkumu – to veicinājis ne tikai Covid-19 pandēmija, bet arī augstais pedagogu vidējais vecums, ģeogrāfiski nevienmērīgais sadalījums un citi aspekti. Piemēram, tiek lēsts, ka līdz 2030. gadam Somijā trūks 4000 pirmsskolas izglītības skolotāju un 2000 klašu audzinātāju. Latvijā 50,1% pedagogu ir vecāki par 50 gadiem (Igaunijā 50+ grupā ir 54,5% skolotāju, Lietuvā – 52,4%). Vienlaikus mums Latvijā ir viens no mazākajiem skolēnu skaitiem uz vienu skolotāju. Valdība, kā arī nozares profesionāļi piedāvā dažādus risinājumus, taču jāņem vērā, ka arī skolotāju digitālo prasmju pilnveide var samazināt šo problēmu.

Gan pandēmijas laikā, gan pirms tās pedagogi ir pilnveidojuši savas digitālās prasmes un turpina to darīt, taču ir būtiski mācīties kopumā, nevis apgūt kādu vienu digitālo rīku vai platformu. Ja pedagogs apgūst kādu konkrētu rīku, pavisam drīz viņš riskē būt nekonkurētspējīgs, jo digitālie risinājumi strauji attīstās. Svarīgi apgūt, kā mācīties un kā paredzēt tehnoloģiju attīstības virzienus un izmaiņas tuvākajā nākotnē. Jau pašlaik pedagogi ikdienas darbā var veiksmīgi izmantot mākslīgā intelekta risinājumus, mākoņdatošanu, virtuālo realitāti un citus rīkus. Daudzi to arī veiksmīgi dara. Tomēr aizvien ir liela daļa pedagogu, kuriem ir tikai pamata digitālās prasmes, un tas nozīmē, ka jau tuvākajā nākotnē šie skolotāji var kļūt nekonkurētspējīgi.

Pedagogu skaits pēdējos gados ir būtiski samazinājies, patlaban pirmsskolās ir vairāk nekā 400 vakanču, vispārējā izglītībā – vairāk nekā 350. Tehnoloģijas un digitālo prasmju pilnveide ir ceļš uz darba optimizāciju, kas vien-

laikus var palīdzēt risināt arī pedagogu trūkuma problēmu. Tās var ne tikai atvieglot daļu ikdienas pienākumu, bet arī sniegt plašāku un radošāku redzējumu par mācību procesa organizēšanu.

Pēdējos divos gados Ekonomikas un kultūras augstskolā dažādos semināros unursos savas prasmes ir pilnveidojuši aptuveni 300+000 skolotāju, un liela daļa demonstrē spēju pielāgoties tehnoloģiju attīstībai un paaudžu atšķirībām. Pedagogi nav to profesiju sarakstā, kuras tuvākajā nākotnē varētu aizstāt mākslīgais intelekts, taču ir skaidrs, ka bez digitālajām prasmēm profesijā neiztikt.

Pirmkārt, digitālās prasmes var ievērojami atvieglot skolotāja ikdienas darbu – samazināt laiku, kas jāvelta, lai sagatavotos stundai vai izlabotu skolēnu darbus. Ir ie-

Tehnoloģijas un digitālo prasmju pilnveide ir ceļš uz darba optimizāciju

spējams izmantot automatiskos tulkotājus, mākoņdatošanas pakalpojumus u. tml. Otrkārt, šo prasmju pilnveide mazinātu plaisu starp skolotājiem un skolēniem. Jaunieši ļoti atbalsta tehnoloģijas un virtuālo komunikāciju, tāpēc, jēgpilni izmantojot viedierīces mācību stundās, piemēram, informācijas meklēšanai, tiks sekme mācīties. Jaunlaikums jau nav tikai joki, to var lietot arī nopietni, turklāt tā ir jauniešu komforta zona, kuru var izmantot arī mācībām. Ja skolotāji neizmanto tehnoloģiju sniegtās iespējas, plaisa starp viņiem un skolēniem pieaug.●

*Ekonomikas un kultūras augstskolas lektors, ekonomists

Rubrikā Uzņēmēja sleja ikvienam uzņēmējam un uzņēmuma vadītājam ir iespēja paust savu viedokli par notiekošo ekonomikas un finanšu jomā valstī, pastāstīt par aktualitātēm un sasniegumiem pārstāvētajā nozarē un uzņēmumā. Rakstiet:

✉ magda.riekstina@dienasmediji.lv

Latvija spēj sevi apg

Latvijas Bankas ekonomists Oļegs Krasnopjorovs

Sociālie tīkli ir pilni ar fotoattēliem, kuros redzami tukši veikalu plaukti, jo ir izpirkts sāls un makaroni. Vai iedzīvotājiem ir jābažijas par pārtikas produktu nepietiekamību un jāveido pārtikas uzkrājumi? Vai pārtikas rezerves ir jāveido valstij, kā to aicina atsevišķas politiskās partijas?

Latvijā ir ļoti attīstīta lauksaimniecība un pārtikas rūpniecība, mūsu valsts eksportē vairāk pārtikas nekā importē. Man nav nekādu šaubu, ka Latvija pati spēj sevi apgādāt ar pārtiku. Cita lieta, ka globālā mērogā pieaug pārtikas cenas, līdz ar to tās pieaug arī Latvijā. Jāņem vērā, ka pašlaik, piemēram, globālais graudaugu piedāvājums ir tāds pats kā globālais pieprasījums. Maldiņo priekšstatu, ka piedāvājums ir būtiski zemāks nekā pieprasījums, rada cilvēku vēlme veidot pārtikas uzkrājumus. Tajā pašā laikā Krievijas un Ukrainas kviešu eksports kopā veido 30% no kopējā šā graudaugu eksporta, kas situāciju, protams, ietekmē, taču, vērtējot globāli, visas valstis noteikti spēj sevi apgādāt ar pārtiku.

Kā jūs vērtējat zināmo paniku saistībā ar sāli, jo to importē no Ukrainas?

Nebūt nav tā, ka sāls eksportētājvalstis ir tikai Ukraina un Krievija. Sāli eksportē arī citas valstis. Tomēr jāņem vērā, ka sāls importa izmaksas pieaug.

Jūs minējāt, ka varētu pietrūkt 30% kviešu eksporta, kas nāk no Krievijas un Ukrainas. Vai tas nozīmē, ka būtiski pieaugs kviešu un ar tiem saistīto pārtikas produktu cenas?

Ja kviešu piedāvājums samazinās, protams, pieaug cena. Mēs jau pašlaik redzam, ka pasaules tirgū kviešu cena ir divreiz augstāka, nekā tā bija pirms gada. Vienlaikus šā brīža kviešu cena atbilst tai, kāda tā bija pirms piecpadsmit gadiem – 2008. gadā. Ja mēs to pārdzīvojām 2008. gadā, tad pārdzīvosim to arī tagad, jo 15 gadu laikā tomēr kopumā ir augušas gan algas, gan pensijas.

Vēl jāņem vērā, ka izejvielu sadārdzinājums pat divas reizes nenozīmē, ka divas reizes pieaugs arī pārtikas produktu cenas mazumtirdzniecībā. Sadārdzinājums būs ievērojami mazāks. Pārtikas cenas mazumtirdzniecībā aug daudz lēnāk, ar sešu mēnešu vai pat gada nobīdi, un izejvielu cenu pieauguma ietekme uz gala produktu cenām noteikti nav simtprocentīga. Pārsteidzoši, bet, piemēram,

▲ **LATVIJĀ** pārtikas produktu cenas līdz 2023. gadam varētu pieaugt par 20 procentiem. Ja mēs divu gadu laikā. Tā ka pašlaik mēs noteikti esam labākā situācijā nekā pirms piecpadsmit gadiem,

Oļegs Krasnopjorovs

- Kopš 2006. gada – Latvijas Bankas ekonomists, kopš 2014. gada – Latvijas Bankas galvenais ekonomists
- Kopš 2020. gada – Latvijas Universitātes domnīcas LV PEAK direktora vietnieks
- No 2014. gada līdz 2020. gadam – Latvijas Universitātes lektors
- 2012. gadā iegūts Latvijas Universitātes doktora grāds ekonomikā
- Absolvējis vairākus makroekonomikas un ekonometrijas studiju kursus Austrijā, Vācijā, Šveicē un Lielbritānijā
- Vairāku jauno zinātnieku konkursu laureāts, vēlāk – Eiropas Centrālās bankas darba grupu un starptautisko konferenču dalībnieks
- Piešķirtas Latvijas Zinātnes padomes eksperta tiesības ekonomikas nozarē
- Izglītības un zinātnes ministrijas nacionāla līmeņa pētījumu izglītībā stratēģiskās vadības padomes loceklis
- Vairāku Latvijas Bankas pētījumu un vairāk nekā 100 populārzinātnisko publikāciju autors
- Pētnieciskās intereses ietver darba tirgu, inflācijas prognozēšanu, produktivitāti, strukturālo reformu ietekmi uz ekonomisko izaugsmi un ienākumu konvergenci, izglītības kvalitātes analīzi

Avots: LinkedIn, makroekonomika.lv

maizes izmaksās kviešu cena veido tikai desmit procentus. Pašlaik Latvijas mazumtirdzniecībā vienīgā pārtikas produkti, kuriem vērojams nozīmīgs cenu pieaugums, ir gri-

ķi un augu eļļa. Liels pieprasījums pēc griķiem un cenu kāpums sākās jau 2020. gada sākumā līdz ar Covid-19 pandēmiju. Taču, piemēram, kviešu miltiem un maizei ce-

nu pieaugums ir nebūtisks. Vienmēr būs pārtikas produkti, kuru cenas augs, un produkti, kuru cenas samazināsies. Kopumā var prognozēt, ka Latvijā pārtikas produktu cenas mazumtirdzniecībā triju gadu laikā – no 2020. gada līdz 2023. gadam – varētu pieaugt par 20 procentiem. Šogad cenu kāpums varētu būt par 12 procentiem. Taču jāatceras, ka situācija ar pārtikas cenām globālajā tirgū mainās pa dienām. Ja mēs atceramies 2007. gadu un 2008. gadu, tad pārtikas produktu cenas auga pat par 35 procentiem divu gadu laikā. Tā ka pašlaik mēs noteikti esam labākā situācijā nekā pirms piecpadsmit gadiem.

Vai jūs ieskatā lauksaimnieki ceļ nepamatotu paniku, norādot, ka būtiski augs cenas, jo būtiski kļušas minerālmēslu un energoresursu cenas?

Iedomāsimies pretēju situāciju. Ja visiem pārtikas produktiem cenas būtiski kristos, lauksaimnieki arī teiktu, ka ir slikti un ir krīze. Es teiktu, ka lauksaimniekiem augstas ce-